

SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ A MASELOR MUNCITOARE HUNEDORENE ÎNTRE ANII 1944—1947

ADELA HERBAN

Consecvent tradițiilor sale revoluționare, Partidul Comunist Român a devenit, după 23 August 1944, singura forță politică din România care și-a asumat și îndeplinit cu cinste misiunea de organizator și conducător al clasei muncitoare, al maselor largi populare pentru dezvoltarea democratică și progresistă a societății românești.

Rolul conducător al Partidului Comunist Român în focul marilor bătălii politice ce au urmat s-a exercitat concomitent și în strinsă legătură cu reorganizarea și întărirea rîndurilor sale, potrivit condițiilor legale și consolidarea politico-organizatorică. Ca trăsături distincte ale procesului de întărire organizatorică a partidului se regăsesc: constituirea organizațiilor de partid județene, locale și din întreprinderi, creșterea masivă a numărului de membri, legătura permanentă cu masele prin lărgirea sistemului de alianțe.

În județul Hunedoara — unde a existat o puternică tradiție revoluționară a clasei muncitoare — au fost reconstituite organizațiile locale ale partidului comunist încă din toamna anului 1944 în centre industriale ca: Valea Jiului, Hunedoara, Brad, Simeria, Deva, Călan, Hațeg și în unele localități rurale printre care: Baia de Criș, Băița, Săcărîmb, Tebea, Leșnic etc. „Tăria organizațiilor noastre — se arată în instrucțiunile Comitetului regional Alba — Hunedoara al P.C.R. — constă într-o organizare cît mai temeinică. Organizațiile noastre de partid trebuie reorganizate corespunzător sarcinilor actuale și viitoare ale partidului nostru¹, punîndu-se accentul pe „îmbunătățirea calității muncii organizatorice și propagandistice, ridicarea de noi cadre². Într-un manifest editat în Valea Jiului la 3 decembrie 1944 se arată: „Ne-am eliberat de sub robia hitleristă, legionară și hortistă, sîntem liberi iarăși. Pentru revendicarea drepturilor noastre trebuie să ne organizăm. De la vorbe să trecem la fapte³.”

Cu privire la modul de organizare, la începutul anului 1945 se preciza că „Organizația de bază a partidului este celula de partid”. În întreprinderile mari ale județului se formează celule din maxim 30 de membri, fiecare condusă de un birou compus din secretarul politic, secretarul pentru cadre și secretarul pentru agitație și propagandă. Secretarii birourilor din celule făceau parte din comitetul de celule iar la nivelul întreprin-

¹ Arhiva Comitetului regional P.M.R. Hunedoara, fond 1, dos. 2, fila 1.

² Idem, fond 1, dos. 7, fila 39.

³ Idem, fond 2, dos. 17, fila 41.

derii era constituit un comitet de partid care se compunea din secretarii comitetelor de celulă și din secretarii birourilor de celule de partid.

O trăsătură distinctă a procesului de întărire organizatorică a rîndurilor partidului a constituit-o creșterea masivă a numărului de membri, aplicîndu-se indicațiile date de conducerea P.C.R. în august 1944 în vederea asigurării unei juste compoziții sociale a partidului. Creșterea rîndurilor organizațiilor partidului comunist s-a făcut în acea perioadă prin combaterea atît a unor tendințe sectariste cît și a lipsei de vigilență manifestate de unele organizații și organe de partid. Din această cauză, în primele luni de după eliberare, primirile în partid erau confirmate direct de Comitetul Central al Partidului⁴.

În instrucțiunile date la sfîrșitul anului 1944 de către Comitetul regional Hunedoara—Alba se arată: „Toate organizațiile de partid trebuie să dea o atenție deosebită recrutării de noi membri de partid din rîndurile muncitorilor, țărănilor și intelectualilor cinstiți, credincioși cauzei poporului”⁵. Numai în Valea Jiului existau 4942 membri de partid din totalul de 11.000 muncitori și, așa cum se precizează într-un raport adresat organelor superioare de partid, comuniștii reprezentau „aproape jumătate din numărul muncitorilor, iar cealaltă jumătate este sub influența noastră”⁶.

Referitor la activitatea desfășurată de organizația de partid din Valea Jiului în perioada august 1944—1945 semnificativă este aprecierea cuprinsă într-un raport semnat de Miron Constantinescu în care se arată că: „este organizație combativă” iar membrii ei „sînt aurul curat pentru partid”⁷. O situație aproape similară se găsea și în celelalte centre muncitorești ale județului ca de pildă la Hunedoara unde existau 682 membri de partid, Deva — 803, Brad — 486, Orăștie — 359, Simeria — 331, Călan — 262 și Hațeg — 400⁸. La sate s-au înființat celule de partid îndeosebi în bătălia înfăptuirii reformei agrare, în momentele de intensă luptă revoluționară. În luna ianuarie 1945 existau organizații de partid la Băița, Leșnic, Tebea, Romoșel, Rîșculița, Ghelar și în alte localități rurale ale județului. Numai în zona Hațegului, de exemplu, existau 17 organizații ale partidului⁹.

În județul Hunedoara, ca de altfel în întreaga țară, un rol de prim ordin revenea organizațiilor de partid în transformarea țărănimii într-o forță activă a înfăptuirii sarcinilor revoluției democrat-populare și această sarcină se realiza pe de o parte prin primirea țărănilor în partid iar pe de altă parte prin atragerea maselor țărănești la activitatea Frontului plugarilor, scoatrea lor de sub influența partidelor burgheze. Aceiași atenție era acordată și atragerii intelectualității în partid, considerîndu-se, așa cum se afirma în ședința Comitetului regional de partid Hunedoara—Alba din 31 octombrie 1945 că „fără ingineri, profesori, medici și învățători

⁴ *România în anii revoluției democrat-populare*, București, 1971, pag. 54—55.

⁵ Arhiva Com. reg. P.M.R. Hunedoara, fond 1, dos. 1, fila 1.

⁶ Idem, fond 1, dos. 2, fila 31.

⁷ Idem, fond 1, dos. 2, fila 32.

⁸ Idem, fond 1, dos. 2, fila 38—39.

⁹ Idem, fond 1, dos. 1, fila 75—76.

nu putem reface țara și dacă noi ne vom pricepe să-i câștigăm de partea noastră, va însemna bătălia pe jumătate pierdută¹⁰.

La sfârșitul anului 1944 existau în județul Hunedoara un număr de 11.070 membri de partid, din care 7.193 muncitori, 2.805 țărani și 1.012 alte categorii.

Organizațiile Partidului Social Democrat din județul Hunedoara și-au reorganizat rindurile abia după perioada cind ostilitățile militare se desfășurau la granița de vest a țării noastre. Datorită faptului că prestigiul partidului comunist a crescut enorm în această perioadă, îndeosebi în centrele muncitorești ale județului, iar majoritatea organizațiilor sindicale se aflau sub influența organizațiilor P.C.R., numărul organizațiilor P.S.D. și al membrilor săi era mai mic cu unele excepții la Uzinele de fier de la Hunedoara — 580 membri, Deva — 484, Brad — 480 și Călan — 100¹¹. În Valea Jiului, de exemplu, la insistențele lui C. Titel Petrescu de a avea o întâlnire la Lupeni cu membrii P.S.D. în primăvara anului 1945, aceasta nu a putut fi organizată atît datorită numărului mic de participanți cît și „atmosferei masei care nu era de natură să întărească Frontul unic, au renunțat să vorbească și au plecat de acolo fără ca să în cuvîntul¹².

Un sprijin important a fost acordat reorganizării și îndrumării organizațiilor Uniunii Tineretului Comunist, creșterii rindurilor sale și antrenării tineretului hunedorean la îndeplinirea sarcinilor economice, politice și cultural-educative din aceea perioadă. În lunile octombrie-noiembrie 1944 sînt reorganizate rindurile U.T.C. în principalele centre ale județului ca cele de la Lupeni, Petroșani, Simeria, Hunedoara, Brad, Orăștie, Călan, precum și în unele localități rurale ca Cerbăl, Crișcior, Baru Mare, Certej și altele¹³, ajungîndu-se ca în august 1945 să existe în județ 56 organizații ale Uniunii Tineretului Comunist¹⁴. În orientarea activității organizației regionale a U.T.C. un rol de seamă l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu care cu prilejul Conferinței regionale Hunedoara a U.T.C. arăta că „U.T.C.-ului îi revine sarcina ca pe baza directivei partidului comunist să muncească cu toată hotărîrea pentru unitatea tineretului, aceasta fiind o garanție pentru viitor¹⁵. Un moment important în viața și activitatea organizațiilor de tineret din județul Hunedoara îl reprezintă constituirea, la 9 martie 1947, a organizației județene a Uniunii Tineretului Muncitor în cadrul căreia s-a ales Comitetul județean format din 20 tineri din care 8 membri ai P.C.R.¹⁶ Cu acest prilej a fost dat publicității un apel către toți tinerii hunedoreni în care se arăta: „Acest comitet născut din necesitățile și dorințele tineretului muncitoresc cheamă întregul tineret muncitor din județul Hunedoara de a se încadra în această organizație puternică a noastră a tuturor tinerilor

¹⁰ Idem, fond 1, dos. 1, fila 113.

¹¹ Idem, fond 1, dos. 2, file 37—38.

¹² Idem, fond a, dos. 1, fila 105.

¹³ Idem, fond 1, dos. 1, fila 75.

¹⁴ Idem, fond 2, dos. 17, fila 45.

¹⁵ „Zori Noi” din 24 mai 1945.

¹⁶ Idem, din 6 martie 1945.

muncitori și muncitoare, care să stea în fruntea tineretului democrat din județ¹⁷.

Organizația regională Hunedoara a P.C.R. a acordat un sprijin substanțial antrenării femeilor în activitatea revoluționară, în noiembrie 1945 existind 27 organizații cu 14.110 membre¹⁸. În activitatea de cuprindere a tuturor oamenilor muncii pentru o nouă viață, alianța clasei muncitoare cu țărâniea și intelectualitatea progresistă capătă noi valențe despre care dr. Petru Groza într-un interviu dat ziarului „Zori Noi” arăta că „înfrățirea între cele trei forțe vii ale națiunii, a plugarilor, a muncitorilor și a intelectualilor este cheazăia adevăratei democrații în România¹⁹. În efervescența revoluționară care cuprinsese întregul județ, și celelalte forțe democratice își string tot mai mult rîndurile în jurul comuniștilor ajungîndu-se ca la sfîrșitul anului 1944 și începutul anului 1945 un număr de peste 111.700 locuitori să fie cuprinși în organizații de masă conduse sau aflate sub influența organizației județene a P.C.R.²⁰.

Desfășurînd o vastă muncă politică și organizatorică pentru antrenarea tuturor forțelor democratice la îndeplinirea sarcinilor imediate care stăteau în fața poporului nostru, P.C.R. și-a îndreptat atenția spre realizarea sarcinilor de bază ale etapei și anume: sprijinirea frontului antihitlerist, încheierea alianței clasei muncitoare cu țărâniea ca nucleu al înfăptuirii reformei agrare și a înlocuirii pe calea revoluționară a conducerii vechilor organe ale administrației de stat, exercitarea controlului muncitoresc și instaurarea unui guvern democratic. În condițiile agravării situației economice a României, care suferise grele pierderi materiale și umane în timpul războiului, un accent deosebit s-a pus pe refacerea întreprinderilor distruse și repunerea lor în funcțiune, folosirea cît mai completă a capacității de producție care în toamna anului 1944 era cu 60% mai scăzută decît în perioada antebelică și în special a acelor care produceau pentru aprovizionarea frontului.

Pe teritoriul județului Hunedoara, deși nu avuseseră loc lupte armate, economia sa era puternic afectată. Producția de cărbune a scăzut în 1944 cu 22% față de 1943 iar la Hunedoara nu funcționa decît unul din cele 5 furnale existente, din lipsă de materii prime și combustibil. Uzinele de fier de la Hunedoara se compuneau în acea vreme dintr-o secție de furnale cu o capacitate de 150.000 tone fontă pe an, o oțelărie cu patru cuptoare de 25 tone/șarjă și un cuptor electric de 5 tone/șarjă precum și un laminor reversibil de 800 mm cu o capacitate de 300.000 tone pe an. Cu toată capacitatea existentă producția ce s-a obținut corespundea unui grad de utilizare doar de 6—30%²¹.

În 24 noiembrie 1944 s-a organizat o consfătuire la Petroșani „în vederea colaborării tuturor forțelor productive ale minelor de cărbuni din Valea Jiului pentru mărirea producției” — după cum relatează ziarul „Zori Noi” din 3 decembrie 1944. Cu acest prilej au fost ridicate și unele

¹⁷ Idem, 15 martie 1945.

¹⁸ Arhiva Com. Reg. P.M.R. Hunedoara, fond 1, dos. 4, file 55—57.

¹⁹ „Zori Noi”, din 25 februarie 1945.

²⁰ Arhiva Com. Reg. Hunedoara, fond 1, dos. 6, fila 113.

²¹ Hunedoara — 30 de ani pe coordonatele socialismului, Deva, 1974, p. 103—104.

probleme privind situația grea a minerilor, lipsa forței de muncă evaluată la 2.000 lucrători, recrutarea și dirijarea forței de muncă.

În fața amploarei pe care o lua procesul revoluționar în județul Hunedoara, forțele reacționare și-au intensificat opoziția, încercând să împiedice consolidarea cuceririlor democratice, săvârșind chiar atentate și acte de sabotaj. În vederea aplicării practicii și strategiei sale, de unire a tuturor forțelor politice interesate în democratizarea reală a României și înfăptuirea reformelor economice și sociale cerute de mersul înainte al societății noastre, partidul comunist a inițiat realizarea Frontului Național Democrat, propunând tuturor partidelor, grupărilor, organizațiilor patriotice și democratice o platformă politică ce avea ca scop orientarea luptei maselor largi populare în direcțiile hotărâtoare ale dezvoltării revoluției²². Proiectul de platformă de F.N.D. cuprindea o serie de măsuri pentru lichidarea rămășițelor regimului antonescian și asigurarea unei reale democrații, înfăptuirea reformei agrare prin confiscarea averilor criminalilor și îmbogățitorilor de război și a tuturor bunurilor deținute de imperialiștii germani, lichidarea organizațiilor fasciste și profasciste etc. Proiectul de platformă a fost dezbătut și aprobat de masele muncitoare în adunări pe întreprinderi și instituții, în orașe și sate, recunoscând în prevederile lui propriile interese și năzuințe și angajându-se să lupte pentru realizarea lui. În județul Hunedoara, alegerea Comitetului județean al F.N.D. din care făcea parte cite un membru din fiecare partid și grupare politică democratică, are loc în luna decembrie 1944. În instrucțiunile emise în ianuarie 1945 se arată că „fiecare cetățean democrat are datoria ca în actualele împrejurări politice să facă maximum de efort pentru realizarea programului F.N.D.”²³. Un alt exemplu îl oferă locuitorii comunelor din zona de pădure a Hunedoarei care — după cum relatează ziarul „Zori Noi” din 21 decembrie 1944 — „aderă la programul F.N.D. a cărui rezultat va fi de bună seamă sporirea producției agricole și îmbunătățirea felului de viață al țăranilor. Țărănimea este conștientă că prin unirea tuturor țăranilor și muncitorilor în F.N.D., se poate pasi spre o adevărată reformă”²⁴.

În condițiile noului raport de forțe creat pe plan național și ca urmare a dezbaterii platformei F.N.D., a creării organelor locale ale F.N.D., organizația județeană Hunedoara a P.C.R. împreună cu celelalte forțe democratice a imprimat un nou avânt luptei pentru cucerirea puterii politice și economice. Multe au fost adunările și mitingurile, demonstrațiile de stradă, organizate și conduse de comuniști în marea majoritate a localităților județului atât în toamna anului 1944 cât, mai ales, în primele luni ale anului 1945, prin care se cereau primari democrați și guvern democratic.

Ca urmare a atitudinii energice a maselor conduse de comuniști începând cu 26 noiembrie 1944 județul Hunedoara avea în frunte un prefect ales de popor în persoana lui Augustin Almășan²⁵. De asemenea, încă din anul 1944 în multe orașe și comune ale județului au fost instalați primari

²² „Zori Noi” din 3 decembrie 1944.

²³ Arhiva Com. Reg. Hunedoara, fond 1, dos. 2, fila 2.

²⁴ „Zori Noi” din 21 decembrie 1944.

²⁵ Idem, 3 decembrie 1944.

reprezentînd F.N.D. Începutul anului 1945 se caracterizează printr-o activitate revoluționară deosebită, o intensificare a muncii politice de masă a tuturor partidelor și organizațiilor democratice. Cu prilejul Anului Nou, F.N.D. a dat publicității un apel către popor în care se preciza: „Comitetul F.N.D. cheamă toate partidele și organizațiile care au aderat la F.N.D. și la platforma sa, la stringerea rîndurilor, la acțiuni politice unite, coordonate. Cheamă pe toți, muncitori și muncitoare, țărani și țărănițe, oameni ai muncii, intelectuali, ofițeri și soldați, pe toți democrații cinstiți, fără deosebire de clasă și naționalitate să facă zid în jurul F.N.D. pentru a scoate țara din greaua încercare prin care trece, pentru a o feri de o nouă catastrofă, a deschide drumul democrației progresiste, drumul refacerii, înfloririi economice, culturale și sociale pentru întregul popor”²⁶.

În consens cu tactica adoptată de P.C.R., la începutul anului 1945, pe baza aprecierii juste a raportului de forțe existent, Comitetul județean Hunedoara al P.C.R. cheamă organizațiile de partid, pe toți locuitorii, la o mobilizare și mai activă pentru „un guvern al F.N.D. în care forțele partidului comunist trebuie să joace rolul principal în lupta pentru instaurarea unui regim democratic. Imediat trebuie organizate mitinguri mari populare în orașe și sate, atrăgînd pe toți acei — fără deosebire de naționalitate și clasă socială — care vor să lupte pentru refacerea țării, pentru ridicarea producției, pentru reforma agrară, pentru pămînt țăranilor, pentru curățirea țării de elemente fasciste, profasciste și reacționare, pentru arestarea și pedepsirea criminalilor de război, pentru o politică de înțelegere și prietenie”²⁷.

Răspunzînd chemării partidului comunist, în județul Hunedoara, ca de altfel în întreaga țară, se declanșează manifestații, mitinguri și demonstrații în care, într-un singur glas, printr-o unică voință „oamenii muncii cer — după cum se relatează în „Zori Noi” — instalarea unui guvern al F.N.D., singurul capabil să asigure României intrarea în rîndul națiunilor iubitoare de pace și libertate”²⁸.

Făcînd dovada unui atașament profund și spirit de inițiativă în organizarea unor mari demonstrații politice de stradă, organizațiile de partid și-au îmbogățit experiența și s-au întărit, a crescut imens prestigiul și influența partidului comunist iar la școala grea și aspră a luptei de clasă a fost verificată pregătirea și capacitatea cadrelor de conducere, a activiștilor. Și, într-adevăr, la Petroșani, în ziua de 4 februarie 1945, cei peste 5.000 de participanți la adunarea populară își exprimă hotărîrea de a lupta pentru aducerea la cîrma țării a unui guvern al F.N.D.²⁹, iar în moțiunile adoptate de locuitorii din plășile Hațeg și Orăștie se arată că vor lupta „fără precupețirea forțelor pentru înfăptuirea imediată a guvernului Frontului Național Democratic, care este singura salvare a țării”³⁰. Semnificativă este și marea manifestație de la Deva la care au participat peste 8.000 de locuitori din întreg județul, despre care ziarul „Zori Noi” din 15 februarie 1945 relatează că „ziua de 11 februarie a do-

²⁶ „Scînteia” din 1 ianuarie 1945.

²⁷ Arhiva Com. Reg. Hunedoara, fond. 1, dos. 2, fila 3.

²⁸ „Zori Noi”, din 11 februarie 1945.

²⁹ A.S. Deva, fond Chestura de poliție Deva, dos. I, fila 357.

³⁰ „Zori Noi”, din 8 februarie 1945.

vedit încă odată țării dorința de luptă a muncitorilor, plugarilor și a tuturor oamenilor muncii din județul Hunedoara pentru aducerea la cirna țării a unui guvern iubitor de popor, a unui guvern cu adevărat democrat care să poată realiza adevărata democrație, a unui guvern al F.N.D., singurul capabil să scoată țara de la dezastru³¹. Asemenea mitinguri și adunări populare au avut loc și în alte localități ca: Aninoasa, Lonea, Petrila, Brad, Sarmizegetusa, Ilia, Dobra și altele³², prilej cu care participanții și-au exprimat satisfacția față de conținutul programului de guvernare al F.N.D.

În condițiile în care raportul de forțe în țară se schimbase în favoarea clasei muncitoare și a aliaților săi, la 6 martie 1945 este instaurat guvernul revoluționar — democratic cu un pronunțat caracter muncitoresc-tărănesc în frunte cu dr. Petru Groza³³. Noua putere de stat — expresie a voinței unanime a poporului, a maturității politice a partidului comunist și a celorlalte forțe democratice de a-și făuri destinele conform propriilor interese și aspirații — acționînd în condiții istorice specifice ale existenței formei de stat monarhice și ale sistemului parlamentar pluripartinic, a reprezentat principalul instrument în mîna clasei muncitoare și a aliaților săi pentru îndeplinirea programului de transformări sociale enunțat anterior.

Concomitent și în strînsă legătură cu activitatea de rezolvare pe cale revoluționară a problemei puterii politice are loc și îndeplinirea reformei agrare prin care se urmărea definitivarea unei alte sarcini fundamentale a desfășurării revoluției burghezo-democratice precum și asigurarea, încă din acea etapă, a închegării alianței muncitorești-tărănești.

În agricultura județului Hunedoara existau la sfîrșitul anului 1944 și începutul anului 1945 probleme deosebit de complexe care aveau în vedere lipsa brațelor de muncă, a inventarului agricol, părăsirea proprietăților de către unii moșieri unguri și sași plecați odată cu trupele hitleriste și hortiste, precum și colectările de produse vegetale și animale pentru întreținerea armatei române pe front, a unităților sovietice cantonate în județ și a plăților cuvenite conform Convenției de armistițiu. În asemenea condiții, țărănimea hunedoreană, cu sprijinul permanent al muncitorilor și răspunzînd chemării „Nici o palmă de pămînt să nu rămînă neînsămîntată“, ocupă locul al doilea pe țară la însămîntările de toamnă³⁴, iar la 1 mai 1945 se raporta faptul că „plugarii hunedoreni și-au îndeplinit cu prisosință datoria față de patrie. Au fost însămîntate 50.200 ha, din totalul de 77.465 ha planificate. Diferența de teren este destinată porumbului care nu a fost însămîntat din cauza climei reci³⁵. Remarcabil este sprijinul material și moral dat de minerii Văii Jiului, de siderurgistii hunedoreni și de ceferiștii din Simeria, care au făcut ore suplimentare pentru fabricarea uneltelor agricole și au ajutat la efec-

³¹ Idem, 15 februarie 1945.

³² Idem, 18 februarie 1945.

³³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*, Vol. IV, București, 1970, p. 637.

³⁴ „Zori Noi“, 8 aprilie 1945.

³⁵ Idem, 1 mai 1945.

luarea diferitelor munci agricole³⁶. De asemenea, din însărcinarea Comitetului județean de partid, muncitorii de la uzinele de fier din Hunedoara au expediat pentru țărani din județele Hunedoara și Sibiu, pentru cel din Panciu și Caracal, numai în cursul lunii martie 1945, un număr de 2.228 fiare de plug, 13.500 sape și au reparat 18 tractoare — toate acestea realizate suplimentar, în afara orelor de producție³⁷.

Sprijinul acordat țăranimii de către clasa muncitoare hunedoreană, prin însăși lor alianță, s-a materializat în focul bătăliei pentru pământ, pentru reforma agrară, dînd acestei acțiuni un caracter organizat a contribuit considerabil la creșterea conștiinței maselor țărănești, a încrederii lor în forțele proprii și în cele ale muncitorimii, în justetea politicii partidului comunist.

În perioada de la lansarea de către C.C. al P.C.R. a lozincii ocupării cu forță a pămînturilor și pînă la sfîrșitul anului 1945 în județul Hunedoara au fost expropriate 13.288 iugăre și 314 stinjeni de pămînt cu care au fost împrăprietărite 2.832 familii de țărani³⁸. Pînă la 20 martie 1945 muncitorii, membrii ai partidului comunist — se arată într-un articol din „Zori Noi” — au format 42 echipe care au plecat pe teren și timp de cîteva săptămîni au împărțit 6.044 ha, pămînt la 2.202 familii din care 876 ale celor aflați pe front³⁹. Semnificative sînt cîteva din epopeile acestui act revoluționar pentru a cărui înfăptuire încă din luna decembrie 1944 se aleg la sate comitetele locale de reformă agrară, printre primele fiind cele de la Hondol, Toplița, Bobilna și Leșnic⁴⁰ cu sprijinul direct al unor cadre de conducere ale organizațiilor de partid. În comuna Leșnic țărani și muncitorii comuniști au împărțit moșia lui Holaky — criminal de război — în primul rînd la 35 familii ale ostașilor de pe front, văduvelor de război și la 40 țărani fără pămînt iar la Mintia s-au împrăprietărit 90 țărani din moșia criminalului de război Horvath Ștefan. Restul pămîntului a fost împărțit țăranilor din satele Soimuș, Boholt, Căinel și Ișurujene. La fel s-a procedat, în aceeași zi, și în localitățile Bobilna, Rîu de Mări, Peșteana, Sintămăria Orlea și Subcetate⁴¹. De asemenea, muncitorii comuniști din Aninoasa au sprijinit lucrările de reformă agrară din comuna Densuș unde au fost împrăprietărite 62 familii ale ostașilor, 8 familii ale văduvelor de război și 112 familii ale țăranilor săraci⁴². Peste 200 delegați ai minerilor din Valea Jiului au dat ajutor țăranilor din Strei și Bretea Română la confiscarea moșiilor. La fel au procedat și muncitorii din Hunedoara și Simeria la împărțirea moșiilor din localitățile Rapolt și Uroi.

Acțiunea de înfăptuire a reformei agrare pe cale revoluționară condusă de P.C.R. cu sprijinul nemijlocit al Frontului plugarilor, a făurit acea uriașă forță social-politică — alianța clasei muncitoare cu țăranimea — care va fi hotărîtoare în desfășurarea luptei împotriva reacțiunii,

³⁶ Idem, 27 martie 1945.

³⁷ Idem, 3 aprilie 1945.

³⁸ Idem, 19 noiembrie 1946.

³⁹ Idem, 25 martie 1945.

⁴⁰ Arhiva Com. Reg. P.M.R. Hunedoara, fond 5, dos. 525, fila 1.

⁴¹ „Zori Noi”, 26 februarie 1945.

⁴² Idem, 27 martie 1945.

în coordonarea și alegerea drumului ce va fi parcurs de România în anul următor.

Amploarea luptelor revoluționare, activitatea forțelor democratice, necesitatea desfășurării transformărilor burghezo-democratice în conformitate cu condițiile concrete istorice, economice, sociale și naționale ale țării noastre, au impus partidului comunist elaborarea unei linii politice, a unei strategii și tactici noi. Un loc important în definirea liniilor directoare l-a avut Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945. Raportul C.C. al P.C.R. dădea o mare atenție industriei hunedorene, prin sublinierea faptului că odată cu repunerea în funcțiune a uzinelor de fier de la Hunedoara, cu sporirea producției de cărbune în Valea Jiului și cu utilizarea tuturor posibilităților create prin coordonarea efortului industrial din cele două centre muncitorești hunedorene, se vor putea grupa în județul Hunedoara toate industriile necesare unei valorificări cât mai productive a cărbunelui și a minereurilor de fier. Din documentele elaborate de Conferința Națională s-au desprins sarcini importante pentru organizația de partid Hunedoara și în domeniile activității organizatorice și ideologice privind creșterea organizațiilor existente și crearea de noi organizații de partid, îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă, întărirea disciplinei de partid, ridicarea nivelului politico-ideologic al cadrelor și al tuturor membrilor de partid.

După Conferința Națională, în toate organizațiile de partid din regiunea Hunedoara au avut loc dezbateri pe marginea raportului C.C. al P.C.R., a rezoluției și a prezentării Statutului partidului, precum și adunări publice ca cele de la Petroșani, Deva și Brad prin care s-au mobilizat oamenii muncii, toți cetățenii la luptă pentru apărarea țării și consolidarea democrației. Pe baza sarcinilor ce-i reveneau din conferința C.C. al P.C.R. cu secretarii regionali din 15—17 noiembrie 1945, Biroul regionalei P.C.R. Valea Jiului în ședința comună din decembrie 1945 cu activele județene și locale, își stabilește măsuri proprii. Prelucrate în organizațiile de partid, aceste măsuri și-au găsit împlinire în realitatea faptelor ce caracterizau viața economică și politică hunedoreană în anul 1946. Astfel, în principalele centre industriale se fac eforturi deosebite pentru mărirea producției ceea ce a dus la depășirea în a doua jumătate a anului 1946 a sarcinilor de plan la toate unitățile economice. În Valea Jiului de pildă, producția de cărbune a sporit de la 140.838 tone cât era în ianuarie 1946, la 143.865 tone în martie. Pe baza hotărârii Conferinței Naționale conform căreia unitatea de acțiune a celor două partide — comunist și social-democrat — trebuia să fie condiție prealabilă a realizării partidului unic în localitățile urbane și în unitățile industriale ale județului, în perioada martie—aprilie 1946 se reconstituie comitetele Frontului Unic Muncitoresc. Chemarea adresată de P.C.R. clasei muncitoare de a acționa pentru înfăptuirea unității sale a avut un puternic ecou în rindurile muncitorimii hunedorene. Astfel, în Valea Jiului au fost alese la 28 octombrie 1945 conducerile F.U.M., prilej cu care, în motiunea adoptată, se sublinia că numai prin întărirea și adâncirea F.U.M. se poate ajunge la unitatea politică a clasei muncitoare⁴³. Asemenea reconstituirii

⁴³ Idem, 2 noiembrie 1945.

ale comitetelor locale ale F.U.M. au loc și în celelalte centre hunedorene, îndeosebi după dezvoltarea în rândurile P.S.D. a unui curent care milita pentru întărirea unității cu P.C.R., mai cu seamă după comunicatul conducerii F.U.M. din 3 februarie 1946. La 12 aprilie 1946 se reconstituie Comitetul județean Hunedoara al F.U.M. unde reprezentanții celor două partide muncitorești au adoptat hotărâri privind antrenarea tuturor muncitorilor în sporirea producției și în câștigarea bătăliei electorale ce se apropia.

Anul 1946 a constituit un moment important în procesul luptei revoluționare a maselor pentru consolidarea pe toate planurile a poziției guvernului democratic și înlăptuirea programului adoptat de Conferința Națională a partidului, viața politică fiind dominată de bătălia pentru câștigarea alegerilor parlamentare și înfringerea reacțiunii. În politica sa economică, guvernul și forțele democratice au acordat o deosebită atenție sporirii producției și întăririi sectorului industrial de stat, satisfacerii nevoilor vitale ale clasei muncitoare, combaterii speculei, a sabotajului economic și evaziunii fiscale, efectuării lucrărilor agricole.

În județul Hunedoara cele mai importante evenimente caracteristice perioadei de pînă la alegeri se referă la creșterea producției de cărbune în Valea Jiului pînă la 6500 tone pe zi⁴⁴, deschiderea unor cursuri de tractoriști și încheierea cursului intercomunal de însămînțări în care locul I a fost luat de comuna Pricaz⁴⁵, punerea în funcțiune a unui nou furnal la Hunedoara⁴⁶, activități edilitar-gospodărești pentru refacerea mijloacelor de transport, a școlilor și instituțiilor publice⁴⁷, precum și sărbătorirea cu însufletire și prin fapte de muncă în cadrul întrecerilor patriotice a zilei de 1 Mai. În domeniul vieții politice, un moment important l-a constituit procesul criminalilor de război, judecați de Tribunalul poporului la București în perioada 6—15 mai 1946⁴⁸. Acest proces a fost urmărit cu viu interes de opinia publică românească, de masele muncitoare din localitățile județului Hunedoara, care în ziua de 15 mai 1946 participă la mari mitinguri cerînd pedepsirea exemplară a fasciștilor. În moțiunea adoptată la mitingul din Valea Jiului se arată „Noi muncitorii din toate ramurile din industria minieră a Văii Jiului ne asociem la revolta întregului popor și ne luăm angajamentul să ducem lupta fără cruțare contra reacțiunii care i-a sprijinit”⁴⁹.

Pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la organizarea alegerilor parlamentare, Consiliul de Miniștri a hotărît în data de 8 ianuarie 1946 să efectueze alegeri generale legislative. Tactica forțelor democratice în bătălia alegerilor a fost elaborată și concretizată la Plenara C.C. al P.C.R. din 25—28 ianuarie 1946 în care pe lîngă analiza situației interne și internaționale s-a stabilit prezentarea în alegeri pe o singură listă a tuturor forțelor democratice din guvern reprezentante a majorității covârșitoare a poporului. Acordul de principiu al partidelor care alcătuiau guvernul s-a concretizat în constituirea la 17 mai 1946 a

⁴⁴ Idem, 26 februarie 1946.

⁴⁵ Idem, 9 iulie 1946.

⁴⁶ Idem, 17 august 1946.

⁴⁷ Idem, 15 august 1946.

⁴⁸ Idem, 9 mai 1946.

⁴⁹ Idem, 15 mai 1946.

Blocului partidelor democratice⁵⁰ și în elaborarea, de comun acord, a proporției de reprezentare pe listele electorale precum și a platformei-program în care, pe lângă problema privind refacerea și dezvoltarea economică a țării, se mai aflau precizări cu privire la regimul politic și forma de stat cit și coordonatele fundamentale ale politicii sociale și a celor externe ale regimului democratic.

În județul Hunedoara documentele elaborate au fost supuse discuțiilor publice, dezbaterii tuturor organizațiilor politice democratice începându-se, cum era firesc, cu organizațiile P.C.R. În acest sens la ședința activului de partid a regionalei P.C.R. Valea Jiului din 25 mai 1946 a fost dezbătută platforma-program a B.P.D. stabilindu-și propriile sarcini pentru întimpinarea alegerilor și ridicarea producției⁵¹. La 17 iunie 1946 în prezența conducătorilor organizațiilor politice județene ale partidelor componente ale B.P.D. se constituie la Deva Comitetul județean electoral precum și cele șase secțiuni ale acestuia⁵² în continuare organizându-se în localitățile urbane, cu sprijinul comitetelor F.U.M., și la sae, împreună cu cele ale Frontului plugarilor, adunări publice de dezbateri a platformei-program și a legii electorale⁵³.

După ce P.C.R. și-a inaugurat campania electorală în ziua de 16 iunie 1946 organizația județeană P.C.R. Hunedoara organizează în cursul lunilor august și septembrie mari mitinguri și adunări populare ca cele de la Orăștie, Deva, Brad, Hunedoara și Valea Jiului⁵⁴. Numai în ziua de 27 septembrie au avut loc adunări populare organizate de Comitetul electoral județean al B.P.D. în 60 localități⁵⁵, prilej cu care participanții se angajau să nu precupețească nici un efort pentru reușita forțelor democratice în alegeri. La 16 octombrie 1946 este depusă lista B.P.D. din județul Hunedoara în care P.C.R. avea trei candidați, P.S.D. și Frontul plugarilor câte doi candidați⁵⁶. Aceștia participă în perioada următoare la întâlniri cu alegătorii, prima din ele fiind organizată la 27 octombrie la care participă membrii comitetelor regionale P.C.R. Valea Jiului și județean Hunedoara, secretarii organizațiilor de partid din întreaga regiune și membrii organizației P.C.R. Deva. Numai în zilele de 2 și 3 noiembrie au fost organizate întâlniri ale candidaților B.P.D. cu alegătorii în 23 localități ale județului Hunedoara⁵⁷.

Rezultatele obținute în județul Hunedoara în urma alegerilor din 19 noiembrie 1946 au fost următoarele:

— B.P.D. — 130.374

— U.P.M. — 11.521

— Independenți — 902

⁵⁰ Idem, 25 mai 1946.

⁵¹ Idem, 4 iunie 1946.

⁵² Idem, 20 iunie 1946.

⁵³ Idem, 17 august 1946.

⁵⁴ Idem, 22 august 1946.

⁵⁵ Idem, 28 septembrie 1946.

⁵⁶ Idem, 16 octombrie 1946.

⁵⁷ Idem, 7 noiembrie 1946.

— P.N.L. — 7.021
 — P.N.Ț. — 14.213
 — Titel Petrescu — 2.231
 — Voturi anulate — 2.551
 — Voturi neexprimate — 488⁵⁸.

Victoria forțelor democratice în alegeri, care va contribui la intensificarea procesului de dezvoltare democratică a României pe calea desăvârșirii revoluției burghezo-democratice și înfringerea zdrobitoare a reacțiunii, a fost sărbătorită cu entuziasm în județul Hunedoara, ca de altfel în întreaga țară. Au avut loc mitinguri în majoritatea localităților urbane și rurale ale județului la care participanții au scos în evidență că succesul obținut la 19 nov. a fost determinat de faptul că în fruntea luptei pentru transformări democratice s-a situat cu fermitate muncitorimea și țărănimea, că unitatea realizată în alegeri de P.C.R. și P.S.D. a fost hotărâtoare în exprimarea unanimă a voinței clasei muncitoare.

Referindu-se la victoria obținută de Blocul partidelor democratice în alegerile parlamentare din 1946, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că ea „adâncițe baza social-politică largă pe care se sprijinea guvernul democratic, compromiterea și izolarea de mase a partidelor burgheze reacționare care curînd aveau să dispară din viața politică”⁵⁹, demonstrează cu putere că „partidul dobindise prin politica sa — ce exprima interesele vitale ale națiunii noastre — adeviziunea imensei majorități a populației țării, reliefind, totodată, voința maselor largi populare de a continua drumul dezvoltării democratice, revoluționare a societății noastre, de a înstaura în România un regim nou, de libertate, dreptate și echitate socială și națională”⁶⁰.

Anul 1947 se caracterizează printr-o accentuată activitate desfășurată de P.C.R., celelalte forțe democratice, parlament și guvern pentru refacerea și dezvoltarea economiei naționale, combaterea și limitarea posibilităților burgheziei de a exploata masele muncitoare precum și adoptarea unor legi menite să întărească rolul statului. La acestea se adaugă vasta muncă organizatorică și ideologică desfășurată pentru creșterea rolului partidului comunist, pentru punerea bazelor unității politice a clasei muncitoare, legarea sa tot mai strînsă de masele largi populare și orientarea propriei tactici și strategii spre cucerirea întregii puteri politice și trecerea la revoluția socialistă.

După desființarea Comitetului regional al P.C.R. Valea Jiului în data de 16 martie 1947 și constituirea Comitetului județean de partid Hunedoara și a Comitetelor de plasă⁶¹, conform instrucțiunilor date în urma plenarei C.C. al P.C.R. din ianuarie 1947, s-a creat posibilitatea întăririi muncii politice printr-o mai bună cuprindere a activității organizațiilor de partid, acordării unui sprijin mai substanțial acestora și conducerii cu

⁵⁸ Idem, 23 noiembrie 1946.

⁵⁹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. VIII, București, 1968, p. 385.

⁶⁰ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multi-lateral dezvoltate*, vol. X, București, 1974, p. 631.

⁶¹ Arhiva com. reg. P.M.R. Hunedoara, fond. 5, dos. 529, fila 101—103.

mai multă competență, operativitate și exigență a întregii munci de partid și economico-sociale. În urma aplicării acestor măsuri, efectivul organizației județene de partid a crescut de la 8114 cît avea după reorganizare⁶² ajungînd în luna august 1947 la 9016 membri de partid cuprinși în 12 organizații de plasă⁶³. Concomitent cu activitatea organizatorică, noul organ județean de partid și comitetele de plasă au desfășurat și o susținută muncă ideologică și educativă prin dezbaterile documentelor plenarelor C.C. al P.C.R., a diferitelor cuvîntări ale conducătorilor partidului comunist cît și o muncă politică de la om la om dusă de colectivele ale educației politice formate din 4—5 membri de partid⁶⁴.

În vederea creșterii influenței partidului comunist în rîndurile diverselor categorii de oameni ai muncii, pentru conducerea, îndrumarea organizațiilor de masă, la nivelul Comitetului județean de partid sînt create secții pentru coordonarea sindicatelor, organizațiilor de tineret, de femei și a tărănimii muncitoare.

În condițiile succeselor însemnate obținute de clasa muncitoare pentru dezvoltarea democrației populare și crearea premiselor trecerii la revoluția socialistă, între 10—13 noiembrie 1947 are loc Congresul al II-lea al Confederației generale a muncii care a analizat activitatea mișcării sindicale din România și a subliniat rolul acesteia în lupta pentru eliminarea elementelor dușmănoase, potrivnice făuririi unității muncitorești⁶⁵. În încheierea lucrărilor, Congresul a ales organele conducătoare ale C.G.M., a adoptat unele rezoluții care cuprindeau sarcinile sindicatelor, corespunzătoare noii etape în care intra țara noastră.

Printre măsurile luate de P.C.R. pe baza hotărîrilor Plenarei din ianuarie 1947, au fost și cele privitoare la acțiunea de organizare a tineretului. După constituirea la 9 martie 1947 a organizației județene Hunedoara a U.T.M. în lunile următoare s-a trecut la crearea organizațiilor de tineret în întreprinderile și localitățile județului. După Conferința Națională a tineretului din 15 martie 1947, care a consfințit înființarea Uniunii Tineretului Muncitoresc și în județul Hunedoara, s-au obținut importante rezultate în activitatea de mobilizare a tineretului muncitor la lupta pentru ridicarea producției industriale și la munca voluntară de reconstrucție pe șantierele din Petroșani, Vulcan, Calan, Hunedoara și Simeria⁶⁶ și ulterior pe șantierul național Bumbesti—Livezeni⁶⁷.

Munca organizatorică și politico-educativă desfășurată de organele și organizațiile de partid cu masele de muncitori, țărani și intelectuali a jucat un rol deosebit. Comuniștii învățau cum să organizeze și să conducă masele, găseau răspuns la cele mai dificile probleme ivite în activitatea industrială și agricolă, în viața politică și socială datorită strînsei unități dintre cadrele vechi și noi ale partidului, mersului ascendent al țării spre noua societate socialistă.

⁶² Idem, fila 157—166.

⁶³ Idem, fila 125—126.

⁶⁴ Idem, fond 5, dos. 523, fila 118.

⁶⁵ „Zori Noi”, 12 noiembrie 1947.

⁶⁶ Idem, 24 aprilie 1947.

⁶⁷ „Monitorul oficial”, 26 ianuarie 1947.

Capacitatea partidului de a răspunde noilor cerințe de dezvoltare a activității economice și de rezolvare a problemelor complexe, ale sporirii producției în toate ramurile, a fost concretizată în Propunerile partidului comunist în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării, elaborate pe baza hotărârilor Conferinței Naționale din octombrie 1945 și dezbătute în ședința Consiliului de Miniștri în 14 iunie 1947. Oamenii muncii hunedoreni au primit cu mare însuflețire propunerile partidului și au desfășurat o amplă activitate atât pentru prelucrarea lor, începând de la nivelul Comitetului județean și pînă la cel al organizațiilor de masă, cât și prin realizarea concordanței dintre angajamentele asumate și cel al faptelor concrete. În acest sens chiar la începutul lunii iulie se raporta conducerea partidului că propunerile acestuia pentru redresarea economică a țării au fost prelucrate în toate organizațiile, făcîndu-se în același timp planuri concrete de realizare a lor, la care se adaugă obținerea de producții sporite la Uzinele de fier din Hunedoara, minele de la Brad și Tobeia; Uzina de la Călan și Atelierele C.F.R. Simeria⁶⁸. Într-o știre apărută în ziarul „Zori Noi” din 18 septembrie 1947 aflăm că minierii de la Brad au mărit producția în luna august față de martie cu 15% „datorită traducerii în viață a măsurilor preconizate de P.C.R. și anume: îmbunătățirea condițiilor tehnice, organizării procesului de producție, folosirea rațională a brațelor de muncă, întărirea disciplinei în muncă”. La acestea se adaugă și informarea făcută de comisia județeană de repartizare a brațelor de muncă, trimisă secției organizatorice a C.C. al P.C.R. în care se precizează că în județul Hunedoara sînt disponibili 1300 oameni fiind îndreptați spre minele din Valea Jiului și uzinele din Hunedoara⁶⁹. De asemenea, în domeniul agriculturii se raporta încă din septembrie 1947 realizarea planului de însămînțări în proporție de 96%⁷⁰.

O mare amploare ia munca patriotică la care sînt antrenate toate organizațiile de partid, sindicat, tineret și femei. Numai în august 1947 spre exemplu, în Valea Jiului sînt prestate în plus 4389 posturi efectiv la extragerea cărbunilor iar la Hunedoara sînt efectuate peste 2400 ore de muncă patriotică⁷¹. Masele de oameni ai muncii din județul Hunedoara au primit cu deosebită satisfacție legea adoptată la 29 iulie 1947 cu privire la dizolvarea P.N.T. și retragerea imunității parlamentare a deputaților acestui partid, iar prin manifestațiile ce au avut loc în lunile august și septembrie 1947 — potrivit celor relatate de ziarul județean — „populația județului cere judecarea și aspra pedepsire a conducătorului fostului partid național țărănesc în frunte cu Maniu și Mihalache pentru crimele comise împotriva clasei muncitoare și a poporului întreg”⁷².

În condițiile schimbării depline a raportului de forță în favoarea clasei muncitoare și a aliaților săi, a succeselor obținute în domeniul economic și politic, a măsurilor adoptate față de partidele burgheze în anul 1946—1947, a îngustării sferei de influență a monarhiei, se impunea

⁶⁸ „Zori Noi”, 28 august 1947.

⁶⁹ Arhiva com. reg. P.M.R. Hunedoara, fond 5, dos. 529, fila 117.

⁷⁰ Idem, fila 134.

⁷¹ „Zori Noi”, 18 septembrie 1947.

⁷² Idem, 3 octombrie 1947.

abolirea acesteia în împrejurări pașnice, fără acțiuni violente și folosirea forței. În primul rînd pentru asemenea situație au fost pregătite cadrele centrale și județene de partid, printre care și cele din județul Hunedoara, luîndu-se măsuri de securitate a întreprinderilor, instituțiilor și obiectivelor strategice importante. După ce la 30 decembrie 1947 consemnăm abolirea monarhiei și proclamarea de către parlament a Republicii Populare Române, „nici o piedică nu mai stă acum în calea dezvoltării depline a democrației noastre populare”⁷³ — se arată în „Zori Noi” din 5 ianuarie 1948 — acțiune politică majoră apreciată cu entuziasm și însuflețire de toți cetățenii din județul Hunedoara. „Republica populară, simbol al înfăptuirii tuturor năzuințelor pentru care au luptat masele muncitoare de la orașe și sate, este purtată în inimi, fluturată pe buze răspîndită în văzduh deasupra mulțimilor”⁷⁴, iată cum este prezentat momentul sărbătoririi zilei de 30 decembrie 1947 de către cei peste 10.000 țărani participanți la mitingul din Deva dedicat celei de-a 15-a aniversări a Frontului plugarilor. Semnificativă este și adunarea populară din Deva în cadrul căreia secretarul organizației județene a P.C.R. a dat citire proclamației guvernului către popor și s-a adoptat o moțiune în care este salutată cu entuziasm proclamarea României ca Republică Populară. Asemenea entuziasm și hotărîre de a face totul pentru continuarea propășirii țării pe calea democrației și creării unei noi vieți a reușit și cu prilejul mitingurilor din Hunedoara, Călan și Geoagiu⁷⁵, din Petrița, Hațeg, Dobra și din alte localități⁷⁶, în cadrul cărora au fost votate și s-au trimis moțiuni și telegrame atît prezidiului cît și conducerii P.C.R. Așa de pildă, în moțiunile adoptate de minieri și metalurgiști se arată: „Conștienți de sarcinile noastre pășim nu numai în noul an ci într-o eră nouă hotărîți de a le duce la îndeplinire pentru a purta cu cinste și demnitate titlul de cetățean al Republicii Populare Române”⁷⁷. De asemenea, în ședința plenară a Comitetului județean Hunedoara al P.C.R. din 4 ianuarie 1948 se aprecia că victoria de la 30 decembrie 1947 a dus la prăbușirea pentru totdeauna a regimului monarhic și că în noua situație creată organele și organizațiile de partid trebuie să mobilizeze în jurul lor toate forțele progresiste pentru a îndeplini cu succes marile sarcini ce decurg din consolidarea și dezvoltarea tinerei republici⁷⁸. „Abolirea monarhiei și proclamarea republicii arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — au fost impuse, ca o necesitate obiectivă de evoluția luptei revoluționare, de transformarea democratică a societății românești. Toate aceste transformări au fost rodul luptei eroice a maselor populare, al activității politice a forțelor sociale revoluționare democratice, patriotice, în cadrul cărora rolul principal l-a avut Partidul Comunist Român”⁷⁹.

⁷³ Idem, 5 ianuarie 1948.

⁷⁴ Idem, 13 ianuarie 1948.

⁷⁵ Idem, 10 ianuarie 1948.

⁷⁶ Idem, 7 ianuarie 1948.

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ Idem, 10 ianuarie 1948.

⁷⁹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. VII, București, 1973, p. 957.

Tactica și strategia revoluționară a P.C.R. aplicată în scopul creșterii continue a rolului său conducător în toate domeniile, a fost însoțită de o vastă muncă de înfăptuire a unității de acțiune a clasei muncitoare, de făurire a organizațiilor de partid unice printr-o susținută activitate organizatorică și de clarificare ideologică. Această cerință a rezultat din procesul dezvoltării economico-sociale, al creșterii avântului revoluționar, devenind absolut necesară realizarea deplinei unități organizatorice și politice a clasei muncitoare căreia îi revenea misiunea de clasă conducătoare în transformarea revoluționară a societății.

LA SITUATION SOCIALE-ÉCONOMIQUE ET POLITIQUE DES MASSES OUVRIERES DE HUNEDOARA ENTRE LES ANNÉES 1944—1947

Résumé

L'article s'occupe, en fondant sur les matériaux d'archive, de transformations économiques et aussi d'agitations sociales-politiques des masses populaires de Hunedoara pendant la période 1944—1947. Une partie intégrante des transformations complètes qui ont gagné tout le pays, ces agitations atteindront l'apogée avec l'abolition de la monarchie et la proclamation de la République, qui a découvert une nouvelle ère dans l'histoire de la Roumanie. Les grandes mutations de cette période ont été dirigé par le Parti Communiste Roumain qui a gagné totalement l'appui des masses populaires dans la période qui a anticipé l'acte du 23 Août 1944, et surtout pendant les jours de l'insurrection.

Un grand espace il est accordé au procès de la consolidation de l'organisation du parti. Dans le département de Hunedoara et aussi dans le pays entier, un important rôle revenait aux organisations du parti dans la transformation de la paysannerie dans une force active dans l'accomplir des tâches de la révolution démocrate-populaire, et dans l'attraction de l'intellectualité dans les rangs du parti. Un grand appui a été accordé à la réorganisation et au cheminement des organisations U.T.C., à l'augmentation de ses rangs et au entraînement de la jeunesse de Hunedoara à l'accomplir des tâches économiques, politiques et culturelles-éducatives. Il a été acordé aussi, un important appui à l'entraînement des femmes dans l'activité révolutionnaire. En déployant une vaste activité politique et d'organisation pour l'entraînement de toutes les forces démocratiques pour accomplir les tâches rapprochées qui étaient au devant de notre peuple, le Parti Communiste Roumaine s'a orienté vers la réalisation des tâches les plus principaux de l'étape, par exemple: l'appui du front antihitlérien, la consolidation de l'alliance de la classe ouvrière avec la paysannerie avec le noyau de la réalisation de la réforme agraire et du remplacement par voie révolutionnaire de la direction des anciens organes administratifs de l'Etat, l'exercisse du contrôle ouvrier et l'instauration d'un gouvernement démocratique.

L'ampleur des luttes révolutionnaires, l'activité des forces démocratiques, la nécessité de l'achèvement des transformations bourgeois-agrariens en conformité avec les conditions concrets, historiques, économiques, sociales et nationales de notre pays, ils ont imposé au parti communiste l'élaboration d'une ligne politique, d'une stratégie et d'une nouvelle tactique.

Un important lieu, dans la précision des lignes directives, a eu la Conférence Nationale du Parti Communiste Roumain d'Octobre 1945.

L'année 1946 a constitué un important moment dans le procès de la lutte révolutionnaire des masses pour la consolidation, dans tous les plans, de la position du gouvernement démocratique et la réalisation du programme adopté par la Con-

férence Nationale du parti, la vie politique en étant dominé de lutte pour gagner les élections parlementaires et pour la défaite de la réaction politique.

Dans les conditions des échanges complets du rapport des forces en faveur de la classe ouvrière et des ses alliés, des succès obtenus dans le domaine économique et politique, des mesures adoptés à l'égard des partis bourgeois pendant les années 1946—1947, du resserrement de la sphère de l'influence de la monarchie, on imposait son abolition dans les circonstances pacifiques, sans des actions violents. D'abord pour cette situation ils ont été préparé les cadres centraux et départementaux du parti, parmi lesquels les cadres du département de Hunedoara, en se prenant des mesures pour défendre les entreprises les institutions, et les objectifs stratégiques les plus importants.

Par la victoire du 30 Décembre 1947, a été écarté pour toujours le régime de la monarchie et a été proclamé la République. Dans cette nouvelle situation les organes et les organismes du parti ont mobilisé autour d'eux toutes les forces du progrès pour accomplir avec succès les grandes tâches qui découlaient de cette consolidation et pour développement de la jeune République.